

Міністерство охорони здоров'я України
Національний університет охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика
ДУ «Національний науковий центр «Інститут кардіології,
клінічної та регенеративної медицини імені академіка М.Д. Стражеска»
Національної академії медичних наук України»
Всеукраїнська асоціація ревматологів України

ПОДАГРА

Монографія

Київ 2022

АВТОРСЬКИЙ СКЛАД

КОВАЛЕНКО Володимир Миколайович	академік Національної академії медичних наук України, доктор медичних наук, професор, президент Всеукраїнської асоціації ревматологів України, м. Київ
ГОЛОВАЧ Ірина Юрївна	доктор медичних наук, професор, Заслужений лікар України, керівник центру ревматології Клінічної лікарні «Феофанія» Державного управління справами, м. Київ
КУШНІРЕНКО Степан Шквортівич	доктор медичних наук, професор кафедри нефрології і нирково-зміщеної терапії, Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, м. Київ
РЕКАЛОВ Дмитро Геннадійович	доктор медичних наук, професор кафедри внутрішніх хвороб № 3 Запорізького державного медичного університету МОЗ України, керівник «Клініки сучасної ревматології Запоріжжя», м. Запоріжжя
СМІЯН Світлана Іванівна	доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 2 Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України, м. Тернопіль

Рецензенти: О.Б. Яременко — доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 3 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця;

Р.І. Яцишин — доктор медичних наук, професор, професор кафедри внутрішньої медицини № 1, клінічної імунології та алергології ім. Є.М. Нейка Івано-Франківського національного медичного університету.

Анонімне рецензування: ДУ «Національний науковий центр «Інститут кардіології, клінічної та регенеративної медицини імені академіка М.Д. Стражеска» Національної академії медичних наук України.

Подрага. Монографія / Коваленко В.М., Головач І.Ю., Кушніренко С.В., Рекалов Д.Г., Сміян С.І. Київ, Моріон, 2022. 72 с.

Друкуються за рішенням Вченої ради Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика (протокол від 21.09.2022 р. № 6).

Монографія присвячена одній з актуальних проблем ревматології — подагрі. Метою видання є підтримка фахівців охорони здоров'я у прийнятті раціонального рішення стосовно ведення пацієнтів із цим захворюванням. Монографія містить систематизовані положення щодо надання медичної допомоги хворим на подагру, розроблені з використанням методології доказової медицини. Детально висвітлено питання патогенезу та діагностики захворювання. Описано сучасні підходи до лікування пацієнтів з подагрою, критерії ефективності терапії. Включено рекомендації міжнародних товариств з менеджменту подагри, алгоритм дій у разі виявлення гіперурикемії та запропоновано основоположні принципи призначення уратзнижувальної терапії. Монографія рекомендована для широкого кола фахівців: ревматологів, терапевтів, сімейних лікарів, наукових співробітників, викладачів вищих медичних навчальних закладів та закладів післядипломної освіти лікарів.

ISBN 978-617-7138-17-3 С-007296

© Авторське право належить авторському складу.

Жодна частина цього тексту, ілюстрацій, таблиць не може бути відтворена, скопійована, перекладена або збережена у будь-який спосіб без дозволу правласників.

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	4
1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	6
1.1. Епідеміологія подагри.....	6
1.2. Патогенез подагри.....	7
1.3. Генетика подагри.....	10
1.4. Класифікація подагри.....	13
1.5. Кодування за Міжнародною класифікацією хвороб.....	14
2. ДІАГНОСТИКА	16
2.1. Скарги і анамнез.....	16
2.2. Фізикальне обстеження.....	25
2.3. Лабораторна діагностика.....	27
2.4. Інструментальна діагностика.....	28
2.4.1. Ультразвукове дослідження.....	28
2.4.2. Рентгенологічне обстеження.....	30
2.4.3. Візуалізація за допомогою комп'ютерної томографії.....	31
2.4.4. Значення двоенергетичної комп'ютерної томографії.....	31
2.4.5. Магнітно-резонансна томографія у діагностиці подагри.....	32
3. ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ З ПОДАГРОЮ	33
3.1. Дієта та активність.....	33
3.2. Медикаментозне лікування.....	36
3.3. Огляд сучасних рекомендацій з лікування подагри.....	37
3.4. Критерії ефективності лікування (пріоритетний рейтинг основних компонентів модифікації захворювання при подагрі).....	52
4. УРАЖЕННЯ НИРОК ПРИ ПОДАГРІ	53
5. ПРИКЛАДИ ФОРМУЛЮВАННЯ ДІАГНОЗУ	61
6. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	62
7. ДОДАТКИ	67
Додаток 1. Методологія розробки.....	67
Додаток 2. Рекомендації міжнародних товариств щодо менеджменту подагри.....	69
Класифікаційні критерії для подагри ACR/EULAR: 2015.....	69
Алгоритм дій при виявленій гіперурикемії.....	70
Запропонований алгоритм призначення уратзнижувальної терапії при гіперурикемії.....	70

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АГ	Артеріальна гіпертензія
АФРТ	Аденозинфосфорибозилтрансфераза
ГК	Глюкокортикоїди
ГГФТ	Гіпоксантин-гуанін фосфорибозилтрансфераза
ДЕКТ	Двоенергетична комп'ютерна томографія
ІАПФ	Інгібітор ангіотензинперетворювального ферменту
ІЛ	Інтерлейкін
ІМ	Інфаркт міокарда
ІСС	Інфекція сечовивідної системи
ІХС	Ішемічна хвороба серця
КТ	Комп'ютерна томографія
КХСПОЗ	Класифікатор хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я
МРТ	Магнітно-резонансна томографія
МУН	Моноурат натрію
НПЗП	Нестероїдний протизапальний препарат
ПФС	Плюснефаланговий суглоб
РКД	Рандомізовані контрольовані дослідження
РЕСК	Рівень екскреції сечової кислоти
СКХ	Сечокам'яна хвороба
СК	Сечова кислота
СН	Серцева недостатність
СР	Синовіальна рідина
ССЗ	Серцево-судинні захворювання
СФН	Ступінь функціональної недостатності
УЗД	Ультразвукове дослідження
УЗТ	Уратзнижувальна терапія

ХХН	Хронічна хвороба нирок
ХТІН	Хронічний тубулоінтерстиціальний нефрит
ЦД	Цукровий діабет
ЦОГ	Циклооксигеназа
ШКТ	Шлунково-кишковий тракт
ШКФ	Швидкість клубочкової фільтрації
АСР	American College of Physicians — Американська колегія лікарів
АСР	American College of Rheumatology — Американська колегія ревматологів
АНС	Allopurinol hypersensitivity syndrome — синдром гіперчутливості до алопуринолу
ES	Effect size — сила ефекту
EAU	European Association of Urology — Європейська асоціація урологів
EULAR	European League Against Rheumatism — Європейська протиревматична ліга
GWAS	Genome-wide association studies — повногеномний пошук асоціацій
ІА	Інтраартикулярно (внутрішньосуглобово)
ІNOS	Індуцибельна синтаза оксиду азоту
NIСE	National Institute for Health and Care Excellence — Національний інститут охорони здоров'я та досконалості надання медичної допомоги, Великобританія

ПОДІГРА
Монографія

Редактор: *А.М. Галета*
Коректор: *Т.О. Ткачук*
Комп'ютерна верстка: *Т.О. Полічева*
Дизайн: *О.Ю. Лебедєв*

Підписано до друку
Формат 60×80^{1/16}.
Друк офсетний.
Ум.-др. арк. 4,3. Обл.-вид. арк. 3,7.
Зам. №12390. Наклад 5000 прим.

Видавець: ТОВ «МОРІОН»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 642 від 22.10.2001 р.
02140, Київ, просп. Бажана, 10А
Тел./факс: (44) 585-97-10 (багатоканальний)
E-mail: public@morion.ua
<http://www.morion.ua>

Видруковано:
ТОВ «Бізнес-Логіка»: пров. Радищева, 4, м. Київ, 03124.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3693
від 02.02.2010 р.